

עירובין לו

משנה. מתנה אדם על עירובו ואומר: אם באו נכרים מן המזרח - עירובי למערב, מן המערב - עירובי למזרח. אם באו לכאן ולכאן - למקום שארצה אלך, לא באו לא לכאן ולא לכאן - הריני כבני עירי. אם בא חכם מן המזרח - עירובי למזרח, מן המערב - עירובי למערב, בא לכאן ולכאן - למקום שארצה אלך. לא לכאן ולא לכאן - הריני כבני עירי. רבי יהודה אומר: אם היה אחד מהן רבו - הולך אצל רבו, ואם היו שניהן רבותיו - למקום שירצה ילך.

דחיית משנתנו מדברי איו: אמר רב: ליתא למתניתין מדתני איו. דתני איו: רבי יהודה אומר: אין אדם מתנה על שני דברים כאחד, אלא אם (כן) בא חכם למזרח - עירובו למזרח, ואם בא חכם למערב - עירובו למערב. אבל לכאן ולכאן - לא.

קושי: מאי שנא לכאן ולכאן דלא - דאין ברירה, למזרח למערב נמי אין ברירה!
תירוץ: אמר רבי יוחנן: וכבר בא חכם.

עוד קושי: אדרבה, ליתא לדאיו ממתניתין!

תירוץ: לא סלקא דעתך, דהא שמעינן ליה לרבי יהודה דלית ליה ברירה. דתנן: הלוקח יין מבין הכותים אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני - ומיחל ושותה מיד, דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין.

דחיית דברי איו ממשנתנו: עולא אמר: ליתא לאיו ממתניתין.

קושי: ואלא הא דקתני רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין?

תירוץ: עולא זווי זווי קתני: דברי רבי מאיר ורבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין.

קושי על שיטת ר' יוסי שמצוטטת במשנה שהובאה: וסבר רבי יוסי אין ברירה? והתנן, רבי יוסי אומר: שתי נשים שלקחו את קניניהן בעירוב, או שנתנו קניניהן לכהן - איזהו שירצה כהן יקריב עולה, ולא יזהו שירצה יקריב חטאת!

תירוץ: אמר רבה: התם כשהתנו.

קושי: אי הכי מאי למימרא?

תירוץ: קא משמע לן כדרב חסדא, דאמר רב חסדא: אין הקינין מתפרשות אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשית כהן.

עוד קושי: ואכתי, סבר רבי יוסי אין ברירה? והתניא: עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא אחת - אינו צריך לעשר, דברי רבי יוסי. וחכמים אומרים: צריך לעשר!
תירוץ: איפוך.

עוד קושי: תא שמע: האומר מעשר שיש לי בביתי מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכיס, רבי יוסי אומר: מחולל!

תירוץ: איפוך, אימא: רבי יוסי אומר לא חילל.

קושי: ומאי חזית דאפכת תרתי מקמי חדא? איפוך חדא מקמי תרתי!

תירוץ: הא ודאי איפכא תניא, דקתני סיפא: ומודה רבי יוסי באומר מעשר שיש לי בתוך ביתי יהא מחולל על סלע חדשה שתעלה בידי מן הכיס - שחילל. מדקאמר הכא שחילל - מכלל דהתם לא חילל.

הבנת המקרה בסיפא: האי סלע חדשה היכי דמי? אי דאיכא תרתי תלת, דיש

ברירה - היינו קמייטא! אלא דליכא אלא חדא - מאי תעלה? אידי דתני רישא

תעלה תנא סיפא נמי **תעלה**.

ברירה בדרבנן

שאלה: אמר ליה רבא לרב נחמן: מאן האי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה ברירה? דתניא, אמר לחמשה: הריני מערב על איזה מכם שארצה, רציתי - ילך, לא רציתי - לא ילך, רצה מבעוד יום - עירובו עירוב, משחשיכה - אין עירובו עירוב.

תגובת רב נחמן לשאלה: אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי.

קושי: ולימא ליה תנא דבי איו הוא!

תירוץ: לא שמיע ליה.

תשובת רב יוסף: רב יוסף אמר: תנאי שקלת מעלמא? תנאי היא. דתניא: **הריני מערב לשבתות של כל השנה, רצייתי - אלך, לא רצייתי - לא אלך. רצה מבעוד יום - עירובו עירוב. משחשיכה; רבי שמעון אומר: עירובו עירוב, וחכמים אומרים: אין עירובו עירוב.**

קושי: והא שמעינן לרבי שמעון דלית ליה ברירה, קשיא דרבי שמעון אדרבי שמעון!
תירוץ 1: אלא איפוך.

קושי: מאי קשיא? דילמא, כי לית ליה לרבי שמעון ברירה - בדאורייתא, אבל בדרבנן אית ליה

תירוץ 1: קסבר רב יוסף: מאן דאית ליה ברירה - לא שנא בדאורייתא, לא שנא בדרבנן - אית ליה. ומאן דלית ליה ברירה - לא שנא בדאורייתא ולא שנא בדרבנן - לית ליה.

תירוץ 2: רבא אמר: שאני התם, דבעינן ראשית ששיריה ניכרין.
קושי: אמר ליה אביי: אלא מעתה, היו לפניו שני רמונים של טבל, ואמר: אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה, ואם לא ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה, הכי נמי בין ירדו בין לא ירדו דאין בדבריו כלום? וכי תימא הכי נמי, והתנן: **תרומת הכרי הזוה ומעשרותיו בתוכו, ותרומת מעשר זה בתוכו. רבי שמעון אומר: קרא השם**

תירוץ: שאני התם — דאיכא סביביו.

תירוץ 3: ואי בעית אימא — כדקתני טעמא, (בתוספתא) **אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, ונמצא זה שותה טבלים למפרע! אמר להן: לכשיבקע!**

קושי על תירוץ 2 מהתוספתא: ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דבעינן ראשית ששיריה ניכרין, מאי קאמרי ליה?

תירוץ: הכי קאמרי ליה: לדידן — בעינן ראשית ששיריה ניכרין. לדידך - אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, ונמצא שותה טבלים למפרע? אמר להן: לכשיבקע.

